

Türk Kızılay'ının Afetteki Rolünün Önemi

*^{1,2}Cengiz İpek ^{1,2}Mehmet Dikici ^{1,2}İsmail Topçu ^{1,3}İbrahim Pay ^{1,3}İsmet Kandilli
¹Türk Kızılay, Ankara, Türkiye
²Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Alanya, Antalya, Türkiye
³Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye

Özet:

Dil, din, ırk ayrımı gözetmeden çalışmalarını sürdüren Türk Kızılay, dünyanın farklı bölgelerinde milyonlarca insana yardım eli uzatır. Afet müdahale ve afet lojistik sistemlerini ülke çapında yaygınlaştıran, bu ağ ile dünyanın en iyi afet örgütlenmelerinden birine sahiptir. Her geçen gün insani yardım alanında yürüttüğü yardım çalışmaları ile kapasitesini artıran Türk Kızılay, insani yardım çalışmalarında küresel bir aktör haline gelmiştir. Türk Kızılay son 10 yılda 78 farklı ülkede doğal ve insan kaynaklı afetlere müdahale etmiş, ihtiyaç sahiplerinin barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçları 137 ülkede karşılamıştır. Türk Kızılay, 9 Bölgesel, 23 Yerel Afet Müdahale ve Lojistik Merkezleri sayesinde en kısa sürede afet alanına ulaşmaktadır. Afet sonrası bölgedeki acil ihtiyaçları karşılayan Türk Kızılay, beslenme alanında ise mobil ekmek fırını, mobil mutfak ve mobil ikram araçları ile kaliteli ve hızlı hizmetle afetzedelerin yanında olur. Yoğun nüfusuyla ve sanayinin bulunduğu bölge olduğundan daha fazla risk taşımaktadır. İhtiyaç sahibi ülkelerdeki projelerini konut, okul, toplum merkezi, ibadethane, kamu tesisleri inşası, geçim kaynaklarının temini ve desteklenmesi, sağlık, eğitim, sosyal yardım, tarım ve sulama gibi alanlarda yoğunlaşmıştır. Bu makalede son çeyrek asırda Türk Kızılay'ın ulusal ve uluslararası alandaki afette rolü değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Afet Yönetimi, Ulusal afet, İnsan kaynaklı afetler, Doğal afet, Afete hazırlık

The importance Role of Turkish Red Crescent in Disaster

*^{1,2}Cengiz İpek ^{1,2}Mehmet Dikici ^{1,2}İsmail Topçu ^{1,3}İbrahim Pay ^{1,3}İsmet Kandilli
¹Turkish Red Crescent, Ankara, Turkey
²Alanya Alaaddin Keykubat University, Alanya, Antalya, Turkey
³Kocaeli University, Kocaeli, Turkey

Abstract:

The Turkish Red Crescent working regardless of religion, language and racial discrimination lends a hand to millions of people in different regions of the world. It has one of the best disaster organizations of the world with its disaster response and disaster logistic system that it has extended nationwide. Increasing the capacity of its works every passing day in the field of humanitarian aid in disaster, it has attained a very important role globally. It has disaster operations in 78 different countries in natural and human related disasters in the last 10 years and has met shelter, nourishment and basic needs of needers in 137 countries to the present. It reaches the disaster areas in the shortest time by means of its 9 regional and 23 local disaster response and logistics centers. According to needs after disaster in the region, it meets the needs of the disaster victims in the field of nourishment with its Mobile Bakery Oven, Mobile Kitchen and Mobile Catering Vehicles providing good quality and fast service. Its activities on projects related to construction of houses, schools, community centers, house of prayers, public facilities and providing and supporting means of living and in the fields of health, education, social aids, agriculture and irrigation in the countries needing help. In this paper, the last quarter century, the role of Turkish Red Crescent in disaster of national and international field has been evaluated.

Key words: Disaster management, National disaster, Human related disasters, Natural disaster, Disaster preparedness

1. Giriş

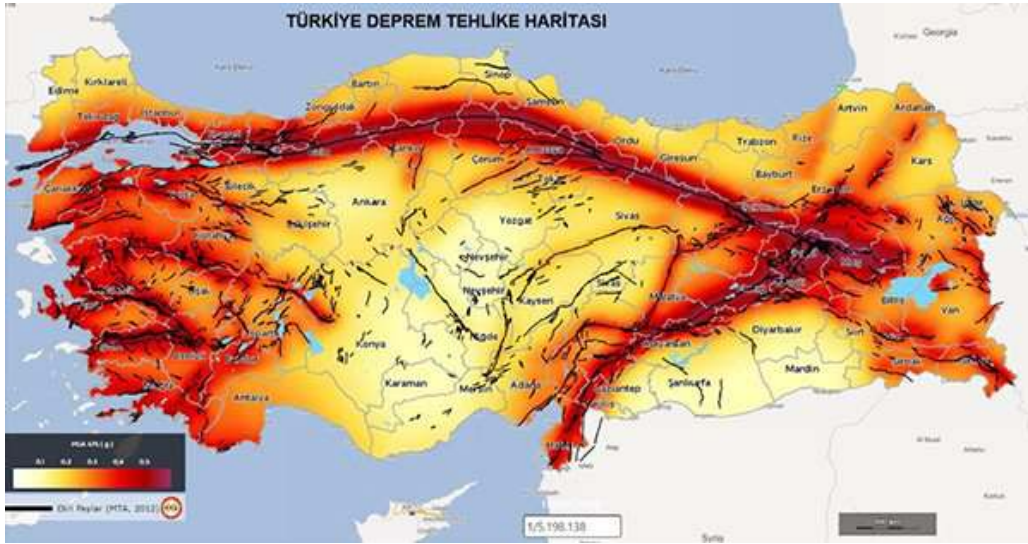
Türk Kızılay, ülke çapında yaygınlaştırdığı afet müdahale ve afet lojistik sistemleri ile dünyanın en iyi afet örgütlenmelerinden birine sahiptir. Türk Kızılay, yurt içinde meydana gelen doğal afetler sonrasında afetzedelere acil beslenme hizmeti verir. Acil barınma konusunda ise devletin ilgili kurumlarının yanında yardımcı rol üstlenir. Afet müdahale ve afet lojistik sistemlerini ülke çapında yaygınlaştıran, bu ağ ile dünyanın en iyi afet örgütlenmelerinden birine sahip olan Türk Kızılay, 9 Bölgesel ile 23 Yerel Afet Müdahale ve Lojistik Merkezleri sayesinde en kısa sürede afet alanına ulaşır. Afet sonrası bölgedeki acil ihtiyaçları karşılayan Türk Kızılay, beslenme alanında ise Mobil Ekmek Fırını, Mobil Mutfak ve Mobil İkram Araçları ile kaliteli ve hızlı hizmetle afetzedelerin yanında olur. Ankara ve Erzincan'da çadır işletmesi ve üretim atölyesi bulunan Türk Kızılay, yurt içi ve yurt dışı insani yardım çalışmalarında uzun süreli kullanılabilen afet çadırlarının yanı sıra ihtiyaca yönelik özel çadırlar da üretmektedir [1].

Türk Kızılay son 10 yılda 78 farklı ülkede doğal ve insan kaynaklı afetlere müdahale etmiş, Dil, din, ırk ayrımı gözetmeden çalışmalarını sürdüren Türk Kızılay, dünyanın farklı bölgelerinde milyonlarca insana yardım eli uzatır. Her geçen gün insani yardım alanında yürüttüğü yardım çalışmaları ile kapasitesini artıran Türk Kızılay, insani yardım çalışmalarında küresel bir aktör haline gelmiştir. Türk Kızılay son 10 yılda 78 farklı ülkede doğal ve insan kaynaklı afetlere müdahale etmiş kuruluşundan bugüne 137 ülkeye yardım eli uzatmıştır, ihtiyaç sahiplerinin barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamıştır[2].

Türkiye'de en sık meydana gelen doğal afetler oranları sırası ile; deprem % 61, sel % 15, heyelan % 14, kaya düşmesi % 5, yangın % 4, çığ % 1 dir. Özellikle Türkiye depremin %96 etkisi altındadır, geçmişteki tarihi depremselliği ve Kuzey Anadolu Fay Bölgesine (KAF) yakın olması Şek.1.'de görüldüğü gibi çok büyük önem arz etmektedir.

1999 Kocaeli ve Düzce depremleri ile meydana gelen yaklaşık 19 bin can ve büyük ekonomik kayıp ile toplumun afetlere bakış algısı tamamen değişmiştir. Kurumlar ve özel sektör deprem afetinden sonra kısmen önemli dersler çıkarmıştır. Kızılay da gerekli dersler ve önlemler almıştır. İhtiyaca cevap vermeyen deprem yönetmenliği 2007' de sonrada 2018'de güncellenmiş, 2009'da T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) kurulmuştur[3-13].

Türk Kızılay, olası müdahale için 9 bölgede ve 23 yerel Afet Organize Merkezleri kurmuş ve kapasitesini artırmıştır. AFAD 'da her ilde kapsamlı Türkiye Afet Müdahale Planı(TAMP) oluşturmuş ve kapasitesini artırmıştır. Bu kurum yılda en az 2 adet masa başı ve uygulama senaryoları hazırlamaktadır[3-13]. Bu çalışmada Türk Kızılay'ın ulusal alandaki afette rolü detaylı olarak değerlendirilecektir.

Şekil 1. Türkiye Deprem Haritası (AFAD),2018.

2. Türk Kızılay Afet Yapılanması ve Kapasitesi

Türk Kızılay Genel Müdürlük altında 2 müdürlük ile profesyonel olarak yapılanmıştır.

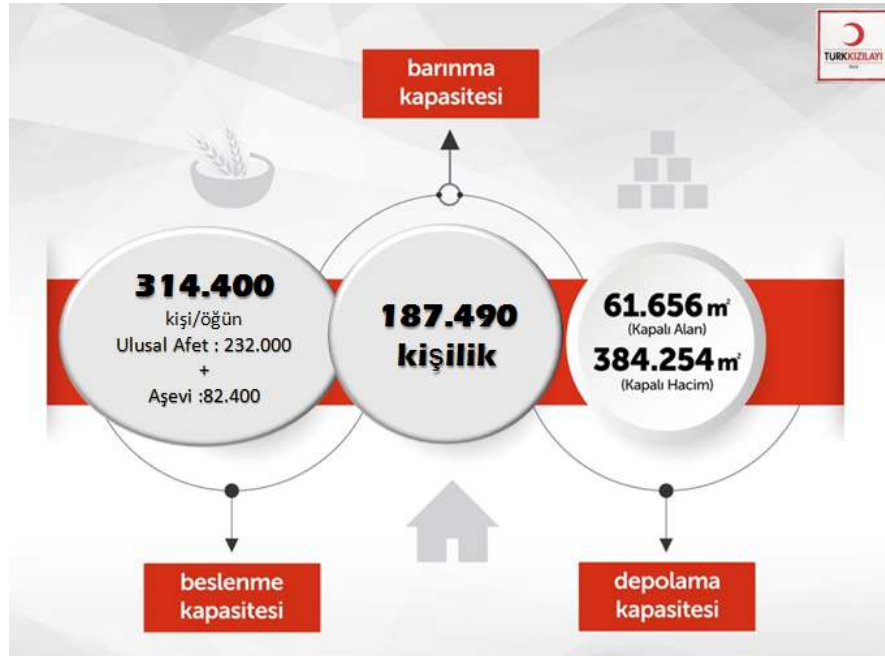

Şekil 2. Türk Kızılay Ulusal Afet Yönetimi Organizasyonu Yapısı[3-5].

Türk Kızılay Şek.3' de görüldüğü gibi 9 adet Bölgesel, 23 adet yerel Afet Yönetim Merkezleri kurulmuştur. Olası afetlerde müdahale kapasitesini artırmıştır. Şek.4' de bir anda 314 bin kişi/öğün beslenme, 187.490 barınma, 61.656 m2 kapalı alanda afet organizasyonuna sahiptir.

Şekil 3. Türk Kızılay Bölgesel ve Yerel Afet Merkezleri[3-5].

Şekil 4. Türk Kızılay Barınma kapasitesi, 2018[3-5].

2.1. Afet yönetim mevzuatı

Ulusal Afet Yönetiminin Yasal Dayanakları tarihi sırası ile;

15.05.1959/7269 sayılı "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun"

23.07.1995/4123 Sayılı "Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar Ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun"

29.05.2009/ 5902 sayılı "Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" (AFAD)

03.01.2014 tarihli Kanun içeriğinde ulusal ve yerel düzeyde planlama ve hazırlık çalışmaları kapsamında, Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP), yürürlüğe girmiştir.

Şekil 5. Türk Kızılay Afet Mevzuatı [3-5].

2.2 Türkiye afet müdahale planı (TAMP)

Türk Kızılay afet ve acil durumlarda kendisine yasal mevzuatla atfedilen görevler çerçevesinde;

- Afetzedelerin, kendi ihtiyaçlarını kendi imkânlarıyla karşılayabileceği döneme kadar asgari beslenme hizmetini karşılamak,
- Afetzedelerin, acil ve geçici barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik AFAD koordinasyonunda sunulan hizmetlere destek çözüm ortağı olarak katkı sağlamak,

- TAMP kapsamında; Haberleşme, Aynı Bağış, Depo Yönetimi ve Dağıtım, Psiko-sosyal Destek, Nakliye, Uluslararası Destek ve İşbirliği, Ulusal ve Uluslararası Nakdi Bağış ve Sağlık Hizmetleri Gruplarında ana çözüm ortağı olan ilgili bakanlıklara destek çözüm ortağı olarak katkı sağlamak, (Şekil 6)
- Uluslararası Kızıllaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu ve Ulusal Dernekler ile ilişkileri yürütmek, Federasyona ve Ulusal Derneklere gerektiği takdirde yardım çağrısında bulunmak,
- Uluslararası Kızıllaç ve Kızılay Hareketi kanalıyla veya diğer uluslararası kuruluşlardan gelecek her türlü aynı ve nakdi yardımları uluslararası ve ulusal mevzuat çerçevesinde teslim almak, sevk ve idare etmek ve yerine ulaştırmak,

Söz konusu faaliyetleri afet mahallindeki ve merkezdeki mülki makamlar, diğer kamu birimleri ve ilgili paydaşlarla koordineli olarak yerine getirmektedir. İl Afet Müdahale Planları, Valinin başkanlığında İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanır. Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi kurulan ilçelerde Kaymakamlıklarca il Afet Müdahale Planı dikkate alınarak ilçe afet müdahale planları hazırlanır. Afet ve acil durumlara müdahale ile sorumlu bakanlık, kurum ve kuruluşlar AFAD ile koordineli olarak afet ve acil durum hazırlıklarını eksiksiz bir şekilde yapar, yeterli sayıda personel görevlendirir, eğitir ve hazır halde bulundurur.

Şekil 6. Türk Kızılay Destek Çözüm Ortağı Birimleri[3-5].

2.3. Afet müdahale modeli ve stratejisi

Türk Kızılay Afet Müdahale Planı Yerel, Bölgesel ve Ulusal müdahale olarak 3 aşamada gerçekleştirilmektedir. Kızılay Afet Müdahale Stratejisi planının her bir aşamasının kapasite aşımında

bir diğ er aş amaya geç mekte en sonunda Uluslararası Yardım çağ ırısı yapılmaktadır.

Şekil 7. Türk Kızılay Afet Müdahale Planı 2018[3-5].

Şekil 8. Türk Kızılay Afet Müdahale Stratejisi 2018[3-5].

2.4. Afette saha uygulamaları

Afette 1999 Kocaeli ve Düzce depreminde saha çalışması değerlendirilmektedir. Yaklaş ık 100 bin

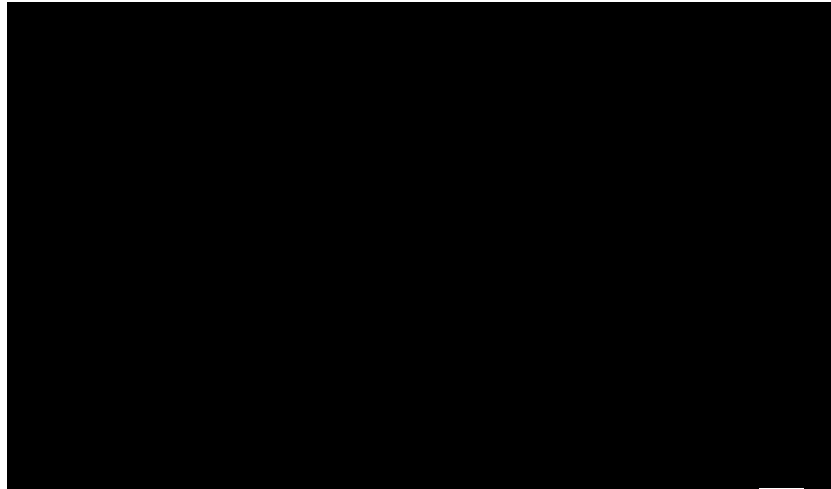
çadır 310 bin battaniye ve 40 milyon öğün sıcak yemek dağıtılmıştır. Afet sonrası medya algısı oldukça sorunludur. Bunun düzeltilmesi uzun zaman alacaktır.

	TL	\$ USD
Ana Afet Malzemeleri	9.690.321.000.000	17.855.661.-
Diğer Afet Malzemeleri	4.957.793.000.000	9.135.371.-
Sıcak Yemek Dağıtımı	35.442.000.811.000	61.106.897.-
TOPLAM	50.090.114.811.000	88.097.929

1999 ve 2000 yılında Marmara ve Düzce Depremlerinde Kızılay toplam 50.072.252.311.000.-TL yardım yapmıştır.

Şekil 9. Türk Kızılay 1999 Depremlerinde Aynı Yardım Tablosu [3-5].

Şekil 10. Türk Kızılay 1999 Depremlerinde Aynı Yardım Oranları[3-5].

Şekil 10'da, depremlerde bölgede dağıtılan malzemelerin oransal dağılımı görülmektedir. Deprem bölgelerinde dağıtılan malzemelerin parasal açıdan oranlarına baktığımız zaman % 71'nı çadır, % 16'sını battaniye, %11'nı uyku tulumu ve %2'sini soba oluşturmaktadır. Türk Kızılay dağıttığı sıcak yemeklerle, zor günler geçiren depremzedelere bir parça teselli olmuştur.

Şek.11'de Türk Kızılay kimi zaman seyyar mutfaklarla, kimi zaman da aş ocaklarıyla bölge halkının yanında olmuştur. Şekil 12'de sıcak yemek dağıtım tablosu verilmektedir.

Şekil 11. Türk Kızılay 1999 Depremlerinde Sıcak Yemek Dağıtımı[3-5].

17 Ağustos 1999

TURK KIZILAYI

17 Ağustos 1999/ Kocaeli ve Düzce Depremi

SICAK YEMEK	Toplam Öğün Sayısı	Genel Top. Oranı
Kızılay'ca verilen	29.670.096	% 86
Afet Bölge Koordinatör Valiliği Vasıtasıyla	4.369.079	% 14
Genel Toplam	34.039.175	100

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi yapılan sıcak yemek dağıtımının % 86 sı Kızılay tarafından karşılanmıştır. Sıcak yemek dağıtımının kalan %14 lük kısmı ise anlaşmalı özel firmalar tarafından çıkarılmış ve 2.15 \$'dan bedeli Afet Koordinatör Valiliğine ödenmiştir.

Şekil 12. Türk Kızılay 1999 Depremlerinde Sıcak Yemek Dağıtım Tablosu[3-5].

3. Tartışma ve Öneriler

Türk Kızılay ve Milli Eğitim Bakanlığı ile 18 milyon öğrenciye 2018 yılında Afet Eğitim Protokolü yapmıştır. Afet eğitimi makro düzeyde medyada kamu spotları ile daima canlı tutulmalıdır. Türk Kızılay afette gönüllü sayısını her aileden bir gönüllü projesi ile 12 milyona yükseltmeyi hedeflemektedir[3-5]. Türk Kızılay 9 bölge ve 23 yerel afet merkezi ile bir anda yaklaşık 320 bin kişiye sıcak yemek, 200 bin kişiye çadır dağıtabilmektedir. Unutmayalım ki afet öncesi afet için harcanacak 1,00 TL afet sonrası 7,00 TL harcamayı ortadan kaldıracaktır.

Sonuçlar

Afet sonrasında durum tespiti anlık veri olarak sağlanmalıdır.

Deprem araştırmaları için bir laboratuvar kurulmalı ve yurtdışı kurumlarla iletişimi sağlanmalıdır. Bölgeler için deprem master planı hazırlanmalıdır. Afet yönetimi sistemi çalışmaları ve projeler desteklenmeli, afet bilinci artırılmalıdır.

Teřekkür

Bu çalışmada, Türk Kızılay Genel Müdürlüęünün verileri paylaşmasından dolayı teşekkürü bir borç biliriz.

Kaynaklar

- [1]<https://www.kizilay.org.tr/NelerYapiyoruz/ulusal-afet-yonetimi>
- [2]<https://www.kizilay.org.tr/neler-yapiyoruz/uluslararası-yardimlar>
- [3]TRT Haber Gece Bakışı 2018. " https://www.youtube.com/watch?v=22TmKsrD_ts", Özel canlı yayın programı, 17 Ağustos 2018, Gölcük, Kocaeli
- [4]Ipek. C., 2018."Afetlerde Kızılayın Rolü", V. Uluslararası Deprem Gerçeęi ve Kentleřme Çalıştay1,16 Ağustos 2018, İzmit,Kocaeli
- [5] TRT1 Canlı Yayını 2017. "<https://www.youtube.com/watch?v=aKRJAj1YFm0>" 17 Ağustos 2018, Gölcük, Kocaeli
- [6]Ipek ,C., ve Dikici M., 2018."Evaluation of Disaster Studies in Marmara Region " 2nd International Symposium on Natural Hazards and Disaster Management 04-06 May (ISHAD2018 Sakarya Turkey)
- [7]Ipek, C., Kuzucuoglu, A.H., 2016."Importance of Kocaeli Earthquake Disaster Risk Reduction(DRR)"International Symposium on Natural Hazards and Hazard Management DAAYS'16, March 2-4, Karabuk University, Karabük, Turkey.
- [8]Ipek, C., 2016. "Impact of Nonstructural Systems on Important Structures in Earthquake"International Symposium on Natural Hazards and Hazard Management DAAYS'16, March 2-4, Karabuk University, Karabuk, Turkey.
- [9]Uckan, E., Akbas, B., Kayac, S.E., Cakır, F., Ipek, C., Makaracı, M., Ataoglu, S., 2016. "Design Issues of Buried Piplines at Permanent Ground Deformation Zones"International Symposium on Natural Hazards and Hazard Management DAAYS'16, March 2-4, Karabük University, Karabük, Turkey.
- [10]Makaracı, M.,Ipek, C., 2015."Analysis of Stresses of The Buried Pipeline as Results of Earthquake Effect" 5th. International Earthquake Symposium Kocaeli, Turkey.
- [11]Ipek, C., Constantinou, C.M.,Tapan, M., 2015. "An Experimental Study of Viscous Damping Devices on The Behavior of Seismically Isolated Structures"5th. International Earthquake Symposium Kocaeli, Turkey.
- [12]Ipek, C., 2015. "Investigation of Nonstructural Systems Under Earthquake Effect" 5th. International Earthquake Symposium Kocaeli, Turkey.
- [13]Ipek, C., Kuzucuoglu, A.H., Kıştır M.R., 2015."Evaluation of Nonstructural Systems in Terms of Earthquake Effects," International Burdur & Environment Symposium(IBEES2015),Burdur, Turkey.